

TEATTERIKESKUS

Teatercentrum · Theatre Centre

Helsingissä 14.12.2020

Arvoisa selvitysryhmän puheenjohtaja, arvoisat jäsenet,

Suomen Teatterit ry ja Teatterikeskus ry edustavat yhdessä 113 esittävän taiteen alan ammattiorganisaatiota. Suomen Teatterin ry:n jäsenet ovat pääsääntöisesti valtionosuusjärjestelmän kautta rahoitettuja teattereita ja tanssiteattereita ja Teatterikeskus ry:n jäsenet rahoituslain ulkopuolisen, ns. vapaan kentän organisaatioita. Kansallisista näyttämöistä myös Kansallisteatteri on toimintamme piirissä. Järjestöjemme jäsenet tuottavat vuosittain valtaosan suomalaisista teatterin, tanssin ja sirkuksen ammattilaisesityksistä, jotka keräsivät vuonna 2019 yli 4 miljoonaa katsojaa.

Veikkausvoittovarojen ennustettu väheneminen tulevaisuudessa on kaikkia edunsaaja-aloja koskettava haaste ja olemme iloisia, että tätä haastetta ratkaisemaan on asetettu uusi selvitysryhmä. Haluamme tuoda tietoonne muutamia seikkoja esittävän taiteen alasta, jonka rahoituksesta merkittävä osa ohjautuu tällä hetkellä rahapelitoiminnan tuotoista.

Teatteri-, tanssi- ja sirkustoimijat ovat hyvin järjestäytyneitä ja tarjoavat taiteilijoille todellisia työuria

Esittävän taiteen sektori on kulttuurin kokonaiskentässä hyvin järjestäytynyt ala, jossa noudatetaan valtakunnallisia yleissitovia työehtosopimuksia ja joka tarjoaa korkeasti koulutetuille taiteilijoille mahdollisuuden kuukausipalkkaiseen työhön ja mielekkääseen työuraan.

Esittävän taiteen ala on kuitenkin matalapalkka-ala – mistä emme sinänsä ylpeile, koska taiteellinen työskentely ei ole yhteiskunnallisesti vähämerkityksisempää kuin ammattimainen työskentely muilla sektoreilla – mutta se tarkoittaa, että me olemme yhteiskunnalle hyvin kustannustehokas ala. Suomessa esittävän taiteen julkisen rahoituksen ansiosta ala pystyy työllistämään vuosittain yli 2000 henkilöä vakituisiin työsuhteisiin ja tarjoamaan noin 3000 taiteellista vierailutehtävää hyvin maltillisilla kustannuksilla.

Olisi valitettavaa, että 2020-luvulla nähtäisiin kehitys, jossa veikkausvoittovarojen negatiivisen kehityksen takia esittävän taiteen alan työllistämismahdollisuudet heikkenisivät selvästi nykyisestä. Alamme yhteinen tavoite nimittäin on, että voisimme jatkossakin olla esimerkkinä koko taiteen ja kulttuurin laajalle sektorille toimivista työelämän rakenteista ja mahdollisuudesta pitkäkestoiseen taiteilijoiden työllistämiseen.

Esittävän taiteen rahoitusjärjestelmä uudistuu juuri nyt, alaan kohdistuva rahoitustason leikkaus olisi harppaus taaksepäin

Esittävän taiteen valtionrahoitus on keskellä vuosikymmenten suurinta uudistusta, kun pitkään valmisteltu valtionosuusuudistus astuu voimaan vuoden 2022 alussa. Osana laajempaa uudistusta teatterin, tanssin ja sirkuksen ammattitoimijat tulevat saamaan kauan kaivatun ja tärkeän lisärahoituksen, jolla pystytään

vahvistamaan nykyisten VOS-toimijoiden lisäksi huomattavasti niukemmin tuettua rahoituslain ulkopuolista esittävän taiteen vapaata kenttää.

Lisärahoitus mahdollistaa uusien toimijoiden nousun vapaalta kentältä VOS-järjestelmän piiriin sekä vahvistaa kaikkien organisaatioiden kykyä työllistää monipuolisesti ja minimipalkkaehdot täyttävillä sopimuksilla alan ammattityövoimaa, vastata nouseviin kustannuksiin ja kehittää omia tulonhankintamuotojaan. Lisärahoituksen avulla paranevat myös organisaatioiden oman tulonhankinnan mahdollisuudet, mikä ruokkii positiivisen talouden kierrettä yhteiskunnallisesti.

Jos veikkausvoittovarojen laskun aiheuttama leikkauspaine kohdistuisi esittävän taiteen alaan, osuisi se siihen hyvään kehitykseen, jota uudistuksella ja siihen osoitetulla lisärahoituksella on nyt pyritty tukemaan. Esittävän taiteen alalta leikkaaminen olisi harppaus kehityksessä taaksepäin. Kun alamme toimii jo valmiiksi matalalla kokonaisrahoitustasolla, vaikuttaisivat kaikki leikkaukset nopeasti kentän toimintaedellytysten heikkenemiseen nykyisestä. Näin on tilanne todennäköisesti kaikkialla taiteen ja kulttuurin ammattikentässä, ja enemmän tai vähemmän myös muilla veikkausvoittovaroin rahoitetuilla edunsaaja-aloilla.

Siksi esitämme voimakkaan toivomuksen, että selvitysryhmän ensisijainen lähestymistapa selvitystehtävään olisi löytää kestäviä ratkaisuja kaikkien näiden sivistysvaltiolle tärkeiden yleishyödyllisten alojen toiminnan ja talouden turvaamiseksi jatkossakin uhkapelipolitiikan kehityksestä riippumatta.

Lopuksi

Me Suomen Teatterit ry ja Teatterikeskus ry haluamme korostaa, että taiteen ja kulttuurin julkinen rahoitus mahdollistaa ammattilaisten tekemän esittävän taiteen kokemisen monipuolisesti kaikille väestöryhmille ja alueellisesti ympäri Suomen. Esittävän taiteen esitysten korkeista tuotantokustannuksista huolimatta julkinen tuki auttaa pitämään esitysten lippujen hinnat kohtuullisella ja saavutettavalla tasolla.

Taiteen ja kulttuurin aluetaloudelliset vaikutukset, hyvinvointivaikutukset ja oppimista ja sivistystä tukevat vaikutukset pätevät erityisen hyvin esittävän taiteen alasta puhuttaessa. Kuntatalouden heikentyessä on nähtävissä epätoivottava kehitys kuntien taiteelle ja kulttuurille osoittamien tukien asteittaisesta vähentymisestä. Sen vuoksi valtion tuki asettuu yhä tärkeämpään asemaan taiteen ja kulttuurin peruspalveluiden turvaamisessa kaikille kansalaisille.

Esittävän taiteen valtion rahoituksesta kansallisten taidelaitosten rahoitus, Taiteen edistämiskeskuksen kautta vapaan kentän organisaatioille jakama rahoitus ja noin puolet VOS-järjestelmän rahoituksesta on tähän mennessä tullut rahapelitoiminnan tuotoista. Mikä tahansa näistä rahoituskokonaisuuksista voitaisiin siirtää omana kokonaisuutena rahoitettavaksi valtion budjettivarojen puolelta ja vähentää näin leikkauspainetta rahapelitoiminnan tuotoista rahoitetuille kohteille.

Jos teille herää mitään kysymyksiä liittyen esittävän taiteen sektorin rahoitusratkaisuihin, rakenteisiin tai toimintaan, vastaamme mielellämme parhaamme mukaan.

Rauhallista joulunaikaa toivottaen,

Tommi Saarikivi,
toiminnanjohtaja, Suomen Teatterit ry

Kaisa Paavolainen,
toiminnanjohtaja, Teatterikeskus ry